

Striare
Sæpius

boues q̄ arctissime iungi oportet: ut capitibus sublatis arent. Sic minime colla cōtundūt. Si inter arbores uitelq; aretur fiscellis capistrati: ne germinū tenera præceperant. Securiculā insitiuā p̄dere: qua iter cidant radices. Hoc melius q̄ cōuelli aratro: bouesq; iustari. In arādo uersum pagi: nec strigare in actu spiritus. Iustū est profundi sulco dodrātali ingerere uno die: iterari sesquiingerere: si sit facilitas soli. Si minus profundi semissem: iterari assem. Quādo & aialium labori natura leges statuit. Omne aruū rectis sulcis: mox & obliquis subigi debet. In collibus transuerso tantū mōte aratur: sed mō in superiora modo in inferiora rostrāte uomere. Tantūq; est laboris hōi: ut etiā boum uice fungat. Certe sine hoc aiali montanæ gentes sarculis arant. Arator nisi incuruus præuaricat. Inde transferat hoc crimen in forū. Ibi itaq; caueatur: ubi inuentū est. Purget uomere subinde stimulus cuspidatus rulla. Scāna inter duos sulcos cruda ne relinquant: glebæ ne exultēt. Male aratur aruū: quod satis frugibus occandū est. Id demū recte subactū erit: ubi nō intelliget utro uomere ierit. In usu est: & collicias iterponere: si ita locus poscat ampliore sulco: quæ in fosses aquam deducant.

De occando: & quodam arationis genera: & iteratione: & refectione. Cap. xx.

Ratiōe p̄ trāuersum iterata occatio sequit: ubi res poscit: crate uel rastros: & sato semie iteratio. Hoc quoq; cōsuetudo patit crate dērata: uel tabula aratro adnexa: qd̄ uocāt lerare: operientes semina. Vnde primū appellata deliratio ē. Quarto seri sulco Virgilius existimat nō fuisse: cū dixit optimā eē segetē: q̄ bis solē bis frigora sensisset. Spissius solū sicut plerūq; Italia quito sulco seri melius est: in thulis uero nono. At fabā & uiciā nō p̄scisso serere sine dāno: cōpendium operæ est. Non omitemus unā etiam nū arandi rationē in trāspadana italia bello: iniuria excogitatā. Salassi cū subiectos alpibus depopularent agros pannicū miliūq; iā excresecens tentauere. Postq; respuebat natura inararūt. At illæ messes duplicatæ docuere quod nunc uocāt artrare idest aratrare: ut credo: nunc dictū. Hoc fit uel incipiente culmo: uel tū si aut bina ternae emiserit folia. Nec recens subtrahemus exemplū. In reuerito agro tertio ante hunc annū compertū. Nam cū hyeme prægelida captae segetes essent: reuerunt: resarrientes campos mense martio: uberrimasq; messes habuerunt. Nunc reliqua cultura tradetur per genera frugum.

De cultura terræ.

Cap. xxi.

Illiginem: sar: triticū: semen: hordeum occato: sarrito: runcato quibus dictū erit diebus. Singulæ operæ cuiusq; generi in iugero sufficient. Sarculatio induratā hyberno rigore soli trititiā laxat temporibus uernis nouosq; soles admittit. Qui sarritet: caueat ne frumenti radices suffodat. Triticū: hordeū: semē: fabā: bis sarrire melius. Runcatio cū leges in articulo est euulsis inutilibus hærbitis frugū radicē uindicat: segetēq; discernit a cespite. Leguminū cicer eadē quæ sar desiderat. Faba runcari nō gestit: qm̄ euincit hærbas. Lupinū runcat tantū. Miliū panicū occat: & feritur: nō iterat: nō runcat: silicia: & fasioli occātur tantū. Snt genera terræ quæ ubertas pectinari segete in hærba cogat. Cratis & hoc genus dētatis stilis ferreis. Eadēq; nihilominus & depascunt. Quæ de pasta sunt sarculo iteg excitari necessariū. At in bastris africa cyrene oia hæc supflua. Quæ fecit indulgentia cæli: & a semere nō nisi nonis mēsis in areā redeūt: quia siccitas coeret herbas: fruges nocturno roras rore nutriēs. Virgilius alternis cessare arua suadet & hoc: si patiat ruris spatia: utilissimū p̄culdubio est. Quod si neget cōditio: sar serendū: unde lupinū aut uitiā aut faba sublata sint: & quæ terram faciat lætiorē. In primisq; & hoc notandū quædā propter alia seri obiter: sed pagē prouenire priori diximus uolamine: ne eadem sepius dicantur. Plurimum enim refert soli cuiusq; ratio.

Silicula

Exempla diuersarū & de summa fertilitate: & bifera uite: & aquarū differentia. Cap. xxii.

Quintas africa i mediis sita harenis syrtis petentibus leptin: quæ magna uocatur. Tacape fœlici super omne miraculum riguo solo: ternis fere milibus pass. in oēm partem. Fons abundat largus quidem: sed certis horarū spatiis dispensatus inter incolas. Palmæ ibi prægradi subditur olea. huic ficus: fico punica: illi uitis: sub uite feritur frumentum: mox legumen: demum olus: omnia eodem anno: omniaq; aliena umbra aluntur. Quaterna cubita eius soli in quadratum: nec ut a porrectis metiantur digitis: sed in pugnum contractis quaternis denariis uenundantur. Super omnia est biferam uitam bis anno uindemiare. Et nisi multiplici partu exinaniatur ubertas: pareant luxuria singuli fructus. Nunc uero toto anno metitur aliquid. Constatque fertilitati non occurrere homines. Aquarum quoq; differentia magna riguis est. In narbonensi puintia nobilis fons orge noie est. In eo hærba nascunt in tm̄ expetita bubus: ut mensis capitibus totis eas quærant uiribus. Sed illas in aqua nascentes certum est non nisi hymbribus ali. Ergo quisq; suam terram aquaq; nouerit.

De qualitate terræ: & stercoreatione.

Cap. xxiii.

Si fuerit illa terra q̄ appellamus tenerā: poterit sublato hordeo miliū seri: eo condito raphanus: iis sublatis hordeū uel triticū: sicut in cāpania. Satisq; talis terra arēt cū feritur. alius ordo: ut ubi adoreū fuerit cesset q̄tuor mensibus hybernis: & uernā fabā recipiat aut ante hylmalē: ne cesset. Nec non minus pinguis alternari pōt ita: si frumēto sublato legumen tertio